כסתם יחידאה לא אמר [א]אמרי נהרדעי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי אמר רב אשי לאמימר מאי טעמא אמר ליה משום דרבי יוחנן [ב]דא"ר יוחנן גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו איכא דאמרי אמרי נהרדעי [א]לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה טעמא דכפריה דמיחזי כשיקרא אבל לא כפריה כתבינן ואמרי נהרדעי [ב]אורכתא דלא כתיב ביה זיל דון וזכי ואפיק לנפשך לית ביה מששא מ"ט [ג]משום דא"ל האיך לאו בעל דברים דידי את אמר אביי [ד]ואי כתיב ביה למחצה לשליש ולרביע מיגו דמשתעי דינא אפלגא משתעי דינא אכולה אמר אמימר אי תפס לא מפקינן מיניה רב אשי אמר [ה]כיון דכתביה ליה כל דמתעני מן דינא קבילית עלי שליח שויה ואיכא דאמר שותפא שויה למאי נפקא מינה למיתפס פלגא (א) [ו] והלכתא שליח שויה:

מתני' [ז]גנב ע"פ שנים וטבח ומכר על פיהם או על פי שנים אחרים משלם תשלומי ארבעה וחמשה [ח]גנב ומכר בשבת גנב ומכר לע"ז [ט]גנב וטבח ביום הכפורים [י]גנב משל אביו וטבח ומכר ואח"כ מת אביו [כ]גנב וטבח ואחר כך הקדיש משלם תשלומי ארבעה וחמשה [ל]גנב וטבח לרפואה או לכלבים [מ]השוחט ונמצאת טריפה [נ]השוחט חולין בעזרה משלם תשלומי ארבעה וחמשה רבי שמעון פוטר בשני אלו:

גמ' לימא מתניתין דלא כרבי עקיבא דאי ר' עקיבא האמר דבר ולא חצי דבר דתניא [ג]אמר רבי יוסי כשהלך אבא חלפתא אצל ר' יוחנן בן נורי ללמוד תורה ואמרי לה רבי יוחנן בן נורי אצל אבא

חלפתא

אורכתא. הרשאה: **משום דר' יוחנן.** דהואיל ואינו ברשות הבעלים אינו יכול להקנותו לשליח הלכך אם אבד יכול לחזור ולתבוע מיד הנאמן: **דכפריה.** אם תבעיה מפקיד לנאמן בבית דין וכפר בו: **דמיחזי.** דמתמיהן אשיקרא דיהיב ליה לשליח מידי דלית ליה גבי האיך: **דאמר ליה האיך.** נאמן לשליח לאו בעל דברים דידי את: **ואי כתב כה למחצה ולשליש.** דון וזכי לנפשך והמותר שלי: **מיגו דמשתעי.** נאמן דינא בהדי שליח אפלגא על כרחיה דלא מצי למימר ליה לאו בעל דברים דידי את משתעי אכולה: **ואי תפס.** שליח משל נאמן: **לא מפקינן מיניה.** אף על גב דלא כתיב ביה אפיק לנפשך. ל"א ואי תפס שליח ממון שהוציא ועיכבו לעצמו לא מפקינן מיניה כך מצאתי כתוב בתשובות הגאונים וזה עיקר: רב אשי פליג עליה דאמימר: **כיון דכתיב קבילית עלאי.** אלמא שליח שויה הלכך אי תפיס מפקינן מיניה. וללישנא קמא נמי אי תפס משל נאמן מפקינן מיניה דהא שליח בעלמא הוא והוי כתופס לבעל חוב: **למיתפס פלגא.** ממון שהביא אם רוצה לעכב חליו: ה"ג **והלכתא שליח שוייה ולא שקיל מידי:** **מתני' על פי שנים.** כלומר שנים מעידין אותו שגנב: **גנב ומכר בשבת.** אבל טבח קם ליה בדרבה מיניה: **וטבח ביום הכפורים.** דאין זדונו אלא כרת: **וטבח ומכר ואחר כך מת אביו.** אבל מת אביו ואח"כ טבח ומכר תנא בסיפא דפטור שהרי ירש את אביו ושלו הוא טובח ומוכר: **בשני אלו.** בטרפה ובחולין בעזרה דקא סבר רבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה אבל לרפואה ולכלבים שחיטה ראויה היא דאי בעי מצי אכיל מיניה: **גמ' דבר ולא חצי דבר.** על פי שנים עדים יקום דבר(ד). והני עדי טביחה דקתני במתני' או על פי שנים עדים אחרים חצי דבר קמסהדי דאי לאו עדי גניבה ליכא למימר דידיה קא טבח:

חלפתא

כסתם יחידאה לא אמר. תימה דבכמה מקומות משמע דאמר אפילו כסתם יחידאה דבסוף המוציא (שבת דף פא:) פריך והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר תופף ומפספס אבל לא סורק ואע"ג דבפ' ג' מינים (נזיר ד' מב. ושם) מוקמינן ליה כר"ש ובפרק החולץ (יבמות דף מב:) גבי אחת בתולות דפריך נמי והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה אע"ג דאתי כרבי מאיר וכן בכמה מקומות וי"ל דה"פ ה"א מאן תנא לנוטעים ר' דוסא כי היכי דלא תקשה סתם משנה לרבי יוחנן כלומר דלא תקשה מאי אולמיה האי סתמא מהאי סתמא דכיון דאיכא למימר דיחידאה היא לא חשיבא כי ההיא סתם משנה דאתי כרבים וא"ת והא האי סתמא נמי דאין הגונב אחר הגנב יחידאה היא דהיינו רבי יהודה בר פלוגתיה דרבי דוסא דאמר כל שילקטו דוקא ולא כל מה שלקטו ויש לומר דדלמא רבי יהודה כל שלקטו נמי שרי ולא נקט כל שילקטו אלא לרבותא דאע"ג דלא שרי אלא על ידי ברירה וי"ל דה"ק ה"א דכסתמא יחידאה לא אמר כי היכי דלא תקשה ליה סתם משנה אבל השתא שהוצרכו לעשות תירוץ אחר לא נאמר יותר אלא אפי' (ב) משנה יחידאה נמי אמר: **לא כתבינן אורכתא אמטלטלי.** דוקא אמטלטלין דגזליה אבל אמטלטלין דפקדון כתבינן דהא תלי טעמא בהקדש ויש כח לאדם להקדיש פקדון שיש לו ביד חבירו כדמוכח בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח.) גבי ההוא גברא דאייתי קרי לפומבדיתא אתו כ"ע שקלי חדא חדא אמר הרי הן מוקדשין לשמים ומשמע התם דאי לא קיצו דמייהו הוו קדשי ועוד דלעיל אמר אין הגונב אחר הגנב משלם כפל משום דאין בעלים יכולין להקדיש וגונב מבית הנפקד משלם כפל לבעלים כדתניא בהמפקיד (ב"מ דף נג:) ועיקר קרא בגונב מבית שומר כתיב: **אמטלטלין דכפריה.** כתב ר"ח דהאידנא נהגו לכתוב אורכתא אפילו אמטלטלי דכפריה וטעמא לא ידענא ור"ת מפרש דטעמא דהלכתא כלישנא בתרא דסוגיא דגמרא כוותיה דבשבועות (דף לג: ושם) דייק טעמא דמשביע (ג) עליכם דאיש פלוני כהן הוא הא מנה לפלוני ביד פלוני חייבין והא קתני סיפא עד שישמעו מפי התובע אמר שמואל בבא בהרשאה והא אמרי נהרדעי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי הני מילי (ד) דכפריה אבל לא כפריה כתבינן וכן בפרק יש בכור (בכורות דף מט.) וכיון דהלכתא כלישנא בתרא אם כן אפילו כפריה כתבינן דהא לישנא בתרא מפרש טעמא דלא כתבינן אמטלטלין דכפריה משום דמיחזי כשיקרא ולמיחזא כשיקרא לא חיישינן כדמסיק בהכותב (כתובות דף פה.) ובפרק כל הגט (גיטין דף כו:) דליתא לדרב פפי דאמר האי אשרתא דדייני דמיכתבא מקמי דלסהדו סהדי אחתימות ידייהו פסולה משום דמיחזי כשיקרא וא"ת כיון דלא חיישינן למיחזי כשיקרא אם כן בשבועות (דף לג:) ובבכורות (דף מט.) כי פריך מנהרדעי דאמרי לא כתבינן הוה ליה למימר דליתא וי"ל דאורחא דגמרא למיפרך ממילתא אע"ג דליתא דבפרק ב' דכתובות (ד' כא:) נמי פריך מדרב פפי אמילתיה דרב הונא וחזר בה מחמת זה ומגיה דברים אע"ג דאמר בהכותב (כתובות ד' פה.) דליתיה ומיהו לפי המפרש התם דהא דקאמר ליתא לא קאי ארב פפי אלא כלומר ליתא לקושיא דאין קושיא דבקיום שטרות דוקא חיישינן למיחזי כשיקרא דבית דין אבל בשאר מילי לא מדרב נחמן או אין זה ראיה משום דפריך מדרב פפי וא"ת וללישנא קמא דנהרדעי מאי הוה משני אמתניתין דשבועות ודבכורות ומיהו אמתניתין דשבועות מצי לאוקמי (ה)בקרקעות וכמ"ד נשבעין אבל בההיא דבכורות דאיירי בפדיון בכור ליכא לאוקמי כמ"ד פודין בקרקעות דהא קתני בההיא משנה דאין פודין ויש לומר דאיכא לאוקמינה שהאמר חייב לחבירו ושואל מדרבי נתן אי נמי שנתן לו במעמד שלשתן ומיהו בההיא דבכורות צריך לדקדק אם יכול ליתן במעמד שלשתן כיון דהוא עצמו לא היה יכול להוציא מידו כמו שבכתובה אין יכולה ליתן במעמד שלשתן כיון דלא ניתנה לגבות מחיים כמו שמפורש בהחובל (לקמן ד' פט.) ואין לתמוה על מה שאנו נוהגין לכתוב הרשאה אפי' במלוה אע"פ שאין אדם יכול להקנות הלואתו לחבירו כדמוכח במי שמת (ב"ב ד' קמח.) שדוחק למצוא דהלואתו לפלוני איתא בבריא ולא מצי לאשכוחי אלא הואיל ויורש יורשה אי נמי במעמד שלשתן משמע דבשום ענין לא מצי מקני ליה דכיון דקי"ל כאיכא דאמרי ולהך לישנא אמטלטלין דגזילה נמי כתבינן אורכתא אע"פ שאין יכול להקנותו כמו שאין יכול להקדיש דקיימא לן כרבי יוחנן דגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אין יכולין להקדיש כדמשמע בפ"ק דב"מ (ד' ז. ע"ש) דפריך מיניה לרב ומשמע נמי התם דסבר סתמא דגמרא דאם המפקתא מטלטלין לא היה נגזל יכול להקדיש ה"ה הלואה אע"פ שאין יכול להקנותה כתבינן הרשאה וטעמא דלהאי לישנא מפקינן דשליח שויה ועשו תקנה לענין שליחות כאילו היה קונה קנין גמור ויש סמך למנהג בהגוזל (ה)(בתרא) (לקמן ד' קד:) דרב פפא הוה מסיק זוזי בי חוזאי אקניהו לרב שמואל בר יהודה אגב אסיפא דביתיה כי אתא נפק לאפיה עד תווך ומסיק משמע לשון הלואה ויש לדחוק דמסיק בעיסקא מיירי שלא ניתן להוצאה ועוד דבהזהב (ב"מ ד' מו.) ובהמוכר את הספינה (ב"ב ד' עז:) ל"ג ומסיק אלא הוה ליה זוזי בי חוזאי ככל הספרים ואין לדקדק מההיא דבכורות (ד' מט.) גבי פדיון הבן שיכול להרשות אע"פ שניתן לכהן ע"מ להוציא דלא מסקי אדעתייהו שימות תוך שלשים אלמא יכול להרשות במלוה דהתם ע"כ לאו ע"מ להוציא נתנו לו דקיימא לן כשמואל דאמר התם בסמוך דההיא שמעתא (שם) דפודה בנו בתוך שלשים * ונתאכלו המעות דאין בנו פדוי:

דאף

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פ"ג מהל' שלוחין הל' ו ועיין בהשגות וסמ"ג עשין פב טוש"ע וש"ע סי' קכג סעיף א [רב אלפס כאן ובפ' הגוזל עלים דף מא:]:

סו ב ג מיי' שם הל' א סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קכג סעיף ד:

סז ד מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ה:

סח ה מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ו:

סט ו מיי' שם טוש"ע שם בהג"ה:

ע ז מיי' פ"א מהלכות גניבה הלכה ו ופ"ג הל' ו טוש"ע ח"מ סי' שנ:

עא ח מיי' שם פ"ג הל' ה טוש"ע שם:

עב ט מיי' שם הל' ב טור ח"מ שם:

עג י כ מיי' שם פ"ב הל' ו טוש"ע שם:

עד ל מ נ מיי' שם הל' ח טוש"ע שם:

מוסף רש"י

אורכתא הרשאה, ולשון שולטנות הוא כמו (ב"ב קסד:) כשם פלוני אורכן שלטון, אף כאן אורכתא השלטה שהשליטו על בעל דינו לפוטשו (שבועות לג:). **אמטלטלי** לפי שאינו בעין והעדים מעידין על מה שכתוב מחמת שיש לי ביד פלוני כך וכך (שם) דהואיל ואינן בעין מיחזי כשיקרא, שמא אין בידו משל זה כלום ותמימי סהדי אשיקרא (בכורות מט.). **דכפריה** שכבר נשמע שהנתבע שקרן דהשתא מיחזי כשיקרא שחתמו על מ"ש זה שיש לי ביד פלוני כך וכך (שבועות לג:). **אבא חלפתא** אבי חלפתא, דר' יוסי שהיה היינו ר' יוסי בן חלפתא (רשב"ם ב"ב נו:).

מסורת הש"ס

(א) שבועות לג: בכורות מט., (ב) קידושין נב. ב"מ ז. לעיל סח: סט., (ג) ב"ב ע: [תוספתא דב"ב פ"ג], (ד) [דברים יט], (ה) [ד"ה היכא], (ו) עיין רש"ל, (ז) צ"ל קמא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' למיתפס פלגא (והלכתא שליח שויה). תא"מ ונ"ב עיין באשר"י כתב דלא גרסי ליה: (ב) תוס' ד"ה כסתם וכו' כסתם משנה דיחידאה: (ג) ד"ה אמטלטלין וכו' טעמא דמשביע אני עליכם: (ד) בא"ד ה"מ היכא דכפריה אבל:

גליון הש"ס

גמ' והלכתא שליח שויה. עיין ב"ב דף קס ע"א תוס' ד"ה מדלים: תוס' ד"ה אמטלטלין וכו' במה"ד ונתאכלו המעות דאין בנו פדוי. ועיין ב"ב דף קס ע"א תוספות ד"ה מדלים: